

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Preceptorium diuine legis venerabilis fratris Joha[n]nis Nider de ordine predicatorum

Nider, Johannes

Nurnberge, 28.VII. 1496

Octauu[m] de p[oe]nia [e]t p[ri]mo de [c]o[n]tritione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31252

Preceptum III Capit. VIII

consistit in custodia et retractione pfor-
tis ab hominibus. Tercia consistit in subiectione
ne sui ad alterum. et in iugo perpetue ser-
vilitutis. quod se alter alteri subijcit absque
participante. Quarta in susceptione oneris.
videlicet passionis et educationis.
Non enim levis est onus viro providere de
pregnantibus enitibus et nutriendis. Si-
militer custodire parvulos et erudire
sicut et in muliere dolor partus. er-
uistras pregnantium. quibus prodelet vir.
et miseria nutriendum et filia. **Q**uinta
est ex susceptione regiminis ipsius viro-
ris quoniam ad virum. quod etiam regere habet
totam domum. ubi mulieri competit pars sol-
licitudinis. Non enim recipit uxorem tantum
ad exhibenda necessaria victus et ve-
stitus. sed etiam ad regendum in compositione
ne mori. in correptione et perfectione eius
nec levis cura et modicum est onus cura
mulieris unius. Sexta ex fructu plus ad
dei cultum nutriendum. Septima ex ipso
sacramento. id est sacre rei signo. Est enim si-
gnum passionis christi et ecclesie. christi et
fidelis anime. christi et beatorum patris. De
sunt sanctificationes de quibus videtur loqui
apostolus. I. Thessal. III. Nec est voluntas
dei sanctificatio vestra. ut abstineatis a for-
nicatione. ut sciat unusquisque vestrum vas su-
um possidere in sanctificatione et honore
non in passione desiderii. sicut et geres
que ignorat deum. Non enim vocavit vos
deus in immundiciam. sed in sanctifica-
tionem in christo Iesu domino nostro.

Capitulum. viij.

De penitentie sacramento cuius
tres sunt partes secundum Chrysostomum.
Contritio. Confessio et Sa-
tisfactio. Primo videndum est de origi-
ne contritionis. Secundo de conditionibus
contritionis necessariis. Et tertio de effe-
ctibus contritionis. **Q**ui ad primum no-
randum primo quod secundum magistrum discipulum. xvij.
quarti. Contritio est dolor voluntarie
assumptus pro peccatis cum proposito perficiendi

et satisfaciendi. Dicitur primo assumptus.
Oportet enim in contritione quod communiter
habet precedere quidam. Secus de peni-
tentia. ut in latrone Magdalena et
Paulo. ubi deus fontem misericordie aperuit
ut fieret subito. quod in alijs parlatum.
Sicut enim sanavit quidam subito christus.
alios quotidie sanat successively median-
te cursu communi. sic et i animabus fecit.
ut I. Th. dicit per gentes. Secundo dicitur
voluntarie. non coacte propter hoc peni-
tensiosum est in extremis primo penitere
ut habes I. c. vi. **A**. Tertio dicitur dolor
scilicet qui sit displicibiliter maior cuius-
cunque punitione citra deum. Et hic
dolor est voluntatis. nec oportet neces-
sario quod sensualiter doleat. Non stat. quod
propter mortuo sensibiliter plus doleat
non intellectualiter et gaudeat peccator de
dolor tali. Sed quod diu dolebit. Non. si
id est. quando reculit se male fecisse. Quar-
to cum proposito perficiendi et satisfaciendi.
Secundo notandum secundum Bonaventuram. quod quoniam
sunt pambula contritionis ut plurimum
Primo penitentia actualis quod est immediata
dispositio ad gratiam oritur et incipit secundum ordinem
Primo a fide. cuius actus primus
est quod homo cognoscit et credit dei bonitatem et
iusticiam. et quod illi divine bonitati displice-
ret omne peccatum. et quod divina iusticia peccatis sic
offendit quod nullo modo dimittit inultum.
persequenter homo cognoscit se male commi-
sisse. et dei offensam incidisse per iusticiam
solvendam. Secundo est actus timoris humilis
quod timet se eternaliter miseri futurum propter
peccatum. et retrahit istum modum a peccatis propter
metum gehenne in quo timore quod si solus
maneret desperaret. Tercio actus fidei
est quo credit deum tam infinite misericor-
dem. ut ad veram penitentiam remittat
omnem offensam. et in amicum dei recipiat
penitentem. Quartus est actus spei de ventura
persequenda propter dei misericordiam et boni-
tatem. quibus paratus est indulgere
et in amicitiam reassumere penitentem.

Quintus est propositum emendandi vitam
et reuertendi ad deum. et se ei confederandi et
satisfaciendi per gemitum confessionem et sa-
tisfactionem. Et hec oia inueniuntur Luc. xv.
per filium prodigum. Primus ibi. dicam illi. f.
patri. Pat peccavi in celum et coram te.
Secundum ibi. Nam non sum dignus vocari fi-
lius tuus. Tercium ibi. Et surgens. quod non
fecisset nisi de patris clementia presumpsisset.
Quartum etiam ibi deinde videlicet. Surgens
Quintum ibi. Venit. Et sic per quod peni-
tentia incipit a timore seruili. et ut vide-
bitur. terminatur in amore filiali. Inueniuntur et
ad principium peccatorum mala considerare
quod facit peccatum mortale. precipue de quod in prin-
cipio libri habes de transgredientibus per
cepta. ca. j. d. Quo ad secundum notan-
dum secundum magistram in. iij. pluribus distin-
ctionibus de penitentia. Et Tho. et Geo-
rui quod ad hanc distinctionem vel dispositionem
sufficere ad eadem per deletionem omnium peccatorum
mortalium exiguntur plura. Primum diligens
discussio conscientie et distincta per cogitatio
omnium peccatorum mortalium. de quibus homo non est
per se sufficiens perit. et cuiuslibet eorum
cum circumstantiis aggrauantibus maxime cum cir-
cumsantiis in aliud genus mortali peccati tra-
hebentibus. Habeat autem ad memorandum
diligentia sic dicitur. c. ix. f. et c. xij. f. ut
probat magister in. iij. dist. xvj. et per Augustinum libro
de vera et falsa penitentia. Et ad minus in
prima contritione. i. attritione et preparatione
ne ad contritionem exigitur. ut valeat de sin-
gulis quod memorie occurrunt mortalibus
et etiam de singulis eorum circumstantiis quod
peccati specie mutatur. id est. in aliud genus
peccati mortalis trahitur. De quibus circums-
tantiis clarius dicitur in materia confes-
sionis. Et de dicto est. quod oportet ut in se
quanti membro dicitur de singulis detesta-
tione spiritalem habere memorie saltem occur-
rentibus. Unde preceptum ecclesie. Dis vtri-
usque sexus li. v. de peni. et remis. dicitur.
Dis vtriusque sexus fidelis postquam ad an-
nos discretionis fuerit oia sua peccata

saltem semel in anno fideliter confiteatur. De
hoc Ezechias rex ait. Esa. xxxvij. Re-
cogitabo tibi omnes annos meos in ama-
ritudine anime mee. Secundum est displicentia
seu detestatio singulorum mortalium pec-
catorum suorum quantum in predicta per cogitatione
poterat esse memor. Est autem detestatio
ista nolitio quod penitens nollit se illa sua
preterita peccata fecisse. Est autem volitio con-
ditionalis quod velle se non peccasse si esset
sibi possibile. Aut operativa. ut vtriusque si
peccasset ita deum. Quod autem singula quod
memorie occurrunt oporteat in speciali de-
testari. hoc per. j. Ezech. xvij. ubi deus
tradidit modum iustificandi ipsius dicens.
Si impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis
suis quod operatur est et custodierit vniuersa
precepta mea secundum propositum. et fecerit iudici-
um. i. scrutinium super commissis. et iusti-
cia. i. exteri effectualiter cuius quod suum est
tribuendo. deo. sibi et primo. vita viuet
et non morietur. Idem vult Augustinus. j. Cor.
xj. ubi dicit. Probat autem seipsum homo. et
sic de pane illo edat. Idem vult glo. super
illud ps. Lauabo per singulas noctes le-
ctum meum. Per singulas noctes intelli-
gere debemus singula peccata super quibus sin-
gulariter flere debemus ad hoc ut lauetur le-
ctus nostre conscientie. Et hoc est. quod per singula peccata
mortalia facta est specialis auersio ab ico-
mutabili deo quod rei mutabili homo adhe-
sit. Item peritio per confessionem explicat. sed
oportet de singulis mortalibus confiteri.
Igitur etiam oportet de singulis confiteri. Et li-
cet illud ab omnibus sit faciendum. est tamen singu-
lariter necessarium istis quod adhuc aliquam ma-
licia ita infecti sunt ut illa vix vel non di-
mittere proponant. indigent hi rationem lamen-
tari. quo. dum per dei gratiam de omnibus valeant.
Concordat scriptis Tho. in. iij. dist. xvij.
dicens. Quantum ad principium contritionis.
id est. quantum ad attritionem quod homo cogi-
tat de peccato et dolet et se preparat ad
contritionem. oportet quod sit detestatio de
singulis peccatis que quis in memoria

Preceptum III Cap. VIII

habet. adhibita diligētia ad memorā-
dum et inueniendū ea. **¶** Item vero ad
terminū cōtritiōis. s. qñ ipsa displicētia
feruat charitate. et sit cōtritiō. tūc suf-
ficet q fiat vna cōis de oibus similibus.

¶ Tertiu requisitū est vna generalis
detestatio oim peccōm suoz tam obli-
toz q ignoratoz q peccatoz cōmisit.
et nō sciuit et adhuc nescit quoz fuerūt
peccā. Pro intellectu aut obliatoz pec-
catoz notādū fm Tho. q oblitio de
aliquo pōt esse dupl. Vno mō sic q
totaliter a memoria exciderit. et q hō
nō possit illud inquirere nec memora-
ri. Alio mō sic q p̄m a memoria ex-
ciderit et p̄m remāserit. Sicut cū in
generalī recolo me aliqd audiuisse. s.
nescio in speciali qd fuerit. Et tūc re-
quiro in memoria ad cognoscendū et
reminscēdū. Sic ēt dicit aliqd eē ob-
litū dupl. Vno mō sic q in generalī
maneat in memoria. s. nō in spālī. vt
cū hō recolat se vñ vltima pmississe
nescit q. videlz an supbia. an auaricia
vlt luxuria. vel gula. et tūc debz hō cu-
diligētia recogitare vt inueniat peccm
in spālī. quia homo tenet de quolibet
suo morali memorato in spālī cōteri
spālīter. Si aut inueniri nō pōt nec in
pticulari memorari. tūc sufficit de eo
cōteri. fm q in memoria p̄tinet. s. do-
lere q p̄misit qddaz mortale de q non
est memor. Et dz si solū sic in generalī
dolere de quodā peccō p̄misso et obli-
to s. dz ēt cū hoc dolere de oblitōne q
sibi ex negligētia p̄pria p̄tingit. **¶** Alio
modo pōt peccm esse oblitū sic q spm
oim a memoria excidit. nec aliquam
de eo hz noticiā etiā adhibita suffici-
enti diligētia. et tūc nō tenet hō de eo
cōteri in pticulari. qz impotētia excu-
sat eū a debito. et sufficit generalis cō-
tritiō de oī eo in q deū offendit. Et vi-
dit Bonauē. q penitēs nō dz de obli-
tis cōteri in generalī sub p̄ditiōe. vt si

detm in aliquo peccato offendit. s. de-
bet de eis cōteri sub pbabili estimati-
one. Debet em pbabiliter et verissimili-
ter estimare q in multis offendit deū.
et sic ex hac estimatiōe doleat ac si cer-
tus eēt. tūc ē vere cōtritus de eis et di-
mittunt sibi illa oblita sicut cognita
q detestat in pticulari. **¶** De ignorantia
vero peccis quō sit cōtrendū vbi vide-
licet qd peccauit s. nescit ea fuisse pec-
cata. **¶** Nōdū p̄mo fm Thom. in. iij.
dist. xxi. q ignorantia ei qd qd scire te-
net nō excusat eū. qz ipamet ignorantia
est peccm. **¶** Vñ cū aliqd nō cōfiteat peccā
p̄ hoc qz nescit ea eē peccā. et suo mō
videt si nō conterit de aliqbus peccis.
p̄pter h qz nescit ea esse peccā. et potissi-
me p̄pter ignorantia iuris diuini. tūc
non excusat. alia heretici excusantur
qui aliq peccata in qbus sunt nesciūt
eē peccata. et etiā excusantur simpli-
ces qui ex negligētia aut ex desidia
ignorāt. et quia ignorata ex negligētia
sciunt p diligētiā. iō tenet hō facere
qd in se ēt peccā sua cognoscat qten-
de eis p̄terat. p̄stet et satisfaciāt. Et si
queris p qualē diligētiā sit repellē-
da ignorantia. **¶** Rñ. Chyso. sup Matth.
Omēl. xxxix. Si velles scripturaz in-
gredi veritatē. nūc poteris oīonibus.
nūc q̄reres in scripturaz. nūc pulsares
bonis opibus. nūc interrogares sacer-
dotes. nūc istos. nūc illos. Ex qb fm
Bonauē. sup. iij. et Guillel. parisiē.
de fide et legib elicit q q̄tuor sunt in-
uātia p̄tra ignorantia. Vno tenet qd
discere salutaria sibi. Et hoc per verbū
dei attentā audientiam. p libroz sacre
scripture diligētiē lectionē. et p cordi-
alē meditationē. Debet em qlibet fm
status sui exigentiā talibus inēdere.
non solū in quadagesima. sed etiā in
omni die festino cum ad hoc sit insti-
tutus. Si em per alios dies tempora-
libus intendis. cur nō in die festo legi

dei intrēderes: **D** siq̄ prefata fecissent.
quāta iam ignorata didicissent. Scōdo
exigit ut q̄s frequēter cōuerſet cū bo-
nis hoib⁹. de reb⁹ loq̄t salutarib⁹. et
q̄rat de eis q̄ ad dei p̄tinent honorē et
suā salutē. **T**ertio caneat a p̄ctis q̄
bus q̄ tā cognoscit. et si incidit statim
cōterat. **A**ls fin Greg⁹. p̄ctm qd p pe-
nitentiā nō delet. mox suo pōdere ad
aliud trahit p̄ctm. et lumē rōnis cecat
ut pbat m̄g⁹ in. ij. dī. xxxvj. **U**n̄ Ro.
j. enumeratis q̄busdā p̄ctis negligē-
tijs. dicit. Propterea tradidit illos de-
us scz phos in passiones ignominie. q̄
deū cognoscētes nō sicut deū glifica-
uerūt. **Q**uartū ē ut q̄s crebro deuotis
orōnib⁹ deū et sanctos inuocet. q̄tenus
eū de necessarijs potissime digne il-
luminare. q̄ ois sapia a dño deo ē. sic
sanct⁹ Tho. fuit illuminat⁹ a deo. et ē
ab aplis de quodā dubio instructus.
hoc em̄ faciēdo plurima q̄s disceret.
De hoc ēt repies. j. p̄cepto. ix. c. liij. **R**
Ad p̄positum igit q̄n q̄s incipit
fin Bonauē. sup. liij. p̄gnoscere pec-
cata q̄ p̄t⁹ ignorabat. tūc tenet de eis
in p̄ticulari p̄teri. et cū h̄ p̄teri de igno-
rātia sua q̄ sibi ex sua culpa exenit. Et
d̄z etiā istā ignorātiā emēdare p̄ posse
als nō videt eē verus penitēs q̄n ē de
necessarijs ad salutē. **A**d in aut igno-
rat aliq̄ p̄ctā. d̄z de eis cōteri in gene-
rali. ut q̄n homo dolet in cōi de omni
dei offensa p̄ ipm̄ cōmissa. doleat etiā
in generali de oib⁹ peccatis oblitis.
Et postq̄ hō cōrritus est in p̄ticulari
de oib⁹ sibi cognitis. et etiā de oib⁹
oblitis in generali. tunc debet hō est-
mare verisimiliter se etiā in multis of-
fendisse deū q̄ ignorat et nō noscit esse
p̄ctā. et de talib⁹ debz cōteri in genera-
li. et cū hoc de sua culpabili ignorātia
seu crassa. et p̄ talib⁹ humili⁹ veniam
p̄ceat. **H**oc docet lex dei in Ps. De
licia q̄s intelligit. glo. q. d. nullus oia

Ideo additur. **A**b occultis. et ab all-
enis parce seruo tuo. Et alibi. Delicta
iuuentutis mee et ignorantias meas ne
memineris domine. **S**z quereres. **R**
Quāto dolor seu quanta displicē-
tia exigit ad p̄titionē. **R**ū. fin Tho.
Duplex est dolor contritionis. **O**n⁹
in voluntate. et est ipa cōtitiō mei seu
displicētia p̄cti. et d̄z esse maior de pec-
catis q̄ quicūq̄ deliberat⁹ dolor. aut
quecūq̄ volūtiō eiusdē voluntatis de
quacūq̄ tēporali re. **Q**uia plus volū-
tas debz detestari p̄ctm. quia pira deū
q̄ nolit quodcūq̄ damniū in alijs re-
bus. inaxime q̄n homo de vtroq̄ deli-
berat. et ea adinuicē compar. **D**e⁹ em̄
debet sup oia placere. cū oia alia fina-
liter sint in ipm̄ ordinanda. et iō p̄ctm
qd ab eo auertit eū offendit. d̄z iuper
oia voluntati displicere. **I**deo **D**iere.
vj. Luctu vniūgeniti fac tibi. vbi glo.
dicit. Docet penitentē quid facere de-
beat. **N**ā peccator nō habet nisi vna
aiam rē. Et alia glo. **N**ihil dolentius
mortē vniūgeniti. Et ita fin rōnem et vo-
luntatē nihil debz eē detestabili⁹ et ma-
gis nolit eē q̄ p̄ctm. Et addit Tho.
et dīc. q̄ ē in casu in q̄ oportet hoīem
peccare mortalit̄ aut mori. aut aliam
quācūq̄ penā tolerare. tenet hō in ta-
li casu oēs penā p̄eligere. et post⁹ susti-
nere. q̄ peccare mortalit̄. aut q̄ velle
peccare h̄z volūtariāz deliberatam
cōplacētiā in mortali p̄ctō p̄terito.
Et q̄n non imminet talis casus ne-
cessitatis. tūc nullus est de hoc tenē-
dus. eo q̄ hō nō scti defacili affect⁹ su-
os regere aut mēsurare. **B**onauentu-
ra etiā dicit. q̄ magnū ē p̄iculū et stul-
ticia ab aliq̄ infirmo. id est. in virtuti-
bus impfecto. v̄ etiā a seipso hoc que-
rere. s. an veller mori. aut quācūq̄ pe-
nā sustinere vel mortalit̄ peccare. quia
hoc ē sevel alitū tentare. et a nullo peni-
tente debz cōfessor hoc querere. sed si

sponte quis illud dicit signū ē magne penitentie. Alius ē dolor sensibilis in parte scz sensibili. et talis nō ē necessarius ad pñtionē p mortaliū. Primo qz nō est semp in pñte nra. Scdo. qz sicut pñm p actū volūtatīs sufficēter nascit. ita p actū volūtatīs videlz p de- testationē pñi volūtatī que ē cōtra- līter cōtrītio sufficēter tollit sine do- lore sensibilī pñm. laudabilis tñ esset
I si habere moderatē. Quartū requi- sitū ad pñtionē est vt hō cesset a mor- talibz. vt etiā habeat ppositū sibi ca- uēdi p futuro. nō solū de pñis cōmis- sis. de qbus nūc dolet. s. etiā de oibus mortalibz et occasionibz pñis rōe quoz verissimiliter eēt postea iterū ca- surus in mortale. Prz illud p diffini- tionē penitentie Gregl. que ē. Pecca- ta pñita plangere. et plangēda iterū nō cōmittere. id ē. habere ppositū nō ea amplius admittēdi. Ad idē est ma- gister in. iij. dis. xv. et. xliij. hō ppositū istius ē. qz si hō nō haberet tale pposi- tum nullū mortale scz pñtēdi. tunc haberet volūtatē alicuius vel cōpla- centiā mortalīs pñi. Dicit em Aug. li. de vera et falsa pñia. Scio deū inimī cum oī crīmīnofo. Quomō ergo qui vñū crīmē referuat de alio recepit ve- niam. Quā Luc. xliij. et Iob. viij. totum boiem sanū fecit in sabbato. Et nullū demonē in eo reliquit qui legione ha- buit Luc. viij. Et q pñz q nō pñitur qui odiū grātē cōtra pñm retinet. Itē qui occasiōes certas peccatoz vi- tare nō pponunt. vt pñbinas. vsuras et hmoi. Item qui nolūt reuocare se- ductos malis cōsilijs et moribz p eos aut diffamatos iniuste. Quintum re- quisitū est ppositū pñtēdi p locoz tpe fin ecclesie pceptūz oīa sua mortalia prius non cōfessa. et de quibz prius nō est legitime absolutus. et etiā ppositum satisfaciēdi deo p istis pñis. Sextū

requisitum ē motus liberī arbitrij in deum. qui videtur esse maxime dei di- lectio sup omnia. Ratio ē fm Tho. in. iij. p. q. lxxv. Quia tal' dilectio dei ē cā delectationis pñtōrū finaliter ppter deū. et inqñtum sunt dei offensiva. et contra honore ipsius. facta. vt patebit statim. De hoc etiā habes. j. c. xj. pñti precepto. Septimū requisitū est vna generalis delectatio oīni peccato- rum mortalīū. Ad verā em penitentiā requirit dicit Tho. ibidem. q hō dese- rat pñm inqñtum ē cōtra deū. Et post pauca subdit. Si em displicet hōi ali- qd peccatum eo q est contra deum su- per omnia sibi dilectū qd requirit ad rationem vere penitentie. tunc etiam displicent sibi omnia peccata morta- lia. Ideo magister in. iij. dis. xj. bea- tum Aug. allegando dicit. Arbitrij li- bertatem qñt deus. non necessitatem charitatē et nō solū timorē. Et subdit. Pporet nō solū timere iudicē s. di- ligere. ergo oportet q hō deū sup oīa diligat. et q actualis dei dilectio sit si- bi causā eū moueat vt detestet pñm finaliter ppter deū. scz inqñtū ē dei of- fensivū et pñra eius honore. Ex quo p3 q si homo peccata sua detestet so- lum quia sunt opposita virtuti mora- li. aut solū qz reddūt eū indignū et vi- tuperabilē. qualiter etiam pñi cogno- uerūt detestanda eē peccata. aut si so- lum detestaret ea ppter timorez pene amissiōis vite eterne. inqñtū illud esset sibi ad incōmodū ibi sistēdo sine vltē- riori relatiōe in deū. tunc hō solū que- reret suū cōmodū. et fugeret suū incō- modū. et nullo mō qñreret deū. et illius honore. cōtra illd Apli. j. Cor. x. Si- ne mādūcatīs siue bibitis. Nec ta- lis delectatio eēt act' vñtis. qz nō cir- cūstantiōnata debito fine. et psequēs non formaret grā nec fieret pñtio. id nullū tolleret pñm. imo ipsa eēt viciū

et actuale peccatū. qz circūstantia-
ra in debito fine. et p cōsequēs etiā nō
eēt attritio vera q de cōgruo meretur
grē infusione et pctōrū remissione. s;
eēt actualiter offendēt ita mereretur
penā. Exēplū pīmo de Antiocho de
quo. ij. Mach. ix. q de pctō qd cōmī-
sit in dei fideles. nō ē a deo misericōiam
psecutus. qvī dicit Tho. veniā fuisset
assecurus si vere penituisse. nō autē ve-
re penituit. qz nō ex amore iusticie de
pctis pmissis volebat. s; ex timore pe-
ne quā expectabat. vel ex dolore pene
quā sustinebat. sic demones et dānati
oēs pñiam agūt magnā p pctis. non
qz deū offenderūt s; qz incōmodū eo-
rum maximū ē. s; licet ista septē pun-
cta sint pbabillē ex doctoribus sacre
theologie dicta. in q de talib; pferim
de pma. scōa et septima pditionib; vult
pdicare. caueat ne pplm scādalizet vlt
desperare faciat. s; in ore prudētis me-
dici. et fm pastorale bti Gregorī. caute
loq̄tur. ita vt duos et dissolatos terre-
at et emolliat. pusillanimes autē despe-
rare deuenia nō faciat. **¶** Q̄tū igit ad
tertū principale qñ hō p illa septē su-
pradicta se preparavit et deuenit ad il-
lam vñā generalē oīm suoz mortaliū
detestationē bñ circūstantionatā ma-
xime circūstātia debiti finis fm dicta
Et qñ hñōi detestatio ē satis magna
propter tātis pctis. tūc mox informat
charitate et fit pñitio. Et i eodē instāti
de mltā bona pferit penitētī. nō ex va-
lore pñitōis pñse seu attritōis. s; ppter
meritū passiois xpi. qz incipit iam alī
quo mō vñre se xpo. ppter quā vñso-
nem passio et meritū xpi sibi suffraga-
tur p modū influxus fm Tho. in. iij.
parte. nō inq̄ ex valore cōtritiōis pñ-
se. qz brevis et pua est et nō sufficiens sa-
tisfactio p pctō mortali qd ē aliq̄ mō
infinite malicie. eo q p ipm infinituz
bonū cōtemnitur. s; dimittit peccata

et alia bona cōfert ppter meritū xpi q
sua passioe nobis meruit q qñ hō i fi-
de xpi et ppter deū detestatur pctā suā
fm modū pmissū. tūc de pñitioe ea
ppter hoc q dei fili; sibi dilectissim; p
peccatis istis sicut p oībus alijs mor-
tuus ē deo patri hostiā se obtulit pl;
fm Anselm. Cur de hō. deo placentē
q pñm sit malū nocivū. Sūt autē ef-
fectus pñitōis seu bone attritōis etiā
anteq̄ qd pñteat actu. Primo fm xpi
exemplū Luc. xv. Dia pctā mortalia
penitētī in instāti dimittunt. et p cele-
stis ei tanq̄ filio pdigo reuertēti. misse-
ricordia motus occurrit ei eternā pe-
nam in tēporales cōmutando. Scōdo
amicus dei efficit. ita q iniquitatū ei;
amplius non recordetur ad iram. fm
Ezech. xvij. qd significat osculū pñis.
Tertio grā. charitas et cetera virtutes
in baptismo infuse et p pñm pñte aīe
infunduntur. Et hec est scola prima.
Quarto heres eterne patrie efficitur
que hereditas per fidei annulū in ba-
ptismo datur ei. et nūc fides charitate
formata certa est de eterna felicitate.
Quinto oīa opa vñta olim et mortifi-
cata p pctā remittunt. vt velut calcia-
mēta pedes affectuū amodo muniēt.
¶ Prefatas septē pñtōes vere pñitio-
nis breuē pstringēs Cācella. parisiēsi.
Joh. de gersona i tripartito suo. inter
cetera sic dicit. Sciens misericordiā
mus pater deus et cognoscēs nřas fra-
gilitatē permarimāt ad malū pñita-
tem multiplicib; vñs mortali vñta du-
tate patissimus ē nobis delicta remis-
tere. et grās pferre. si dūtaxat veraciter
et ex corde tres sibi subscriptas verita-
tes porrigam. Pñaveritas. Dñe sic
vel sic ptra tuā bonitatem peccant qd
mibi displicet. rōe cui pñiam ago. qz
te offendi. q tot; es venerāndus et colen-
dus. q q mādātū tuū trāsgressus suz.
Secūda veritas. Dñe bonum habeo

Preceptum III Cap. IX

propositum et desiderium tuo in unamine
mediante mihi in futurum precavendi ne
incidam in peccatum et occasiones iuxta pos-
sibilitatem virtutum evitandi. Tertia veritas
Dñe bonam habeo voluntatem peccatorum
meorum confessionem integraliter facienda per
loco et tempore secundum tuum et sancte matris ecclesie
mandatum et preceptum. Has veritates si
aliquis quicunque loco et tempore sinceriter non
ficeret aut mendaciter ex corde pronuncia-
verit, secururus existat se in salutis et
gracie statu consistere et vitam eternam mereri
quousque omnia crimina commisisset. si etiam ta-
lis absque alia professione continuo dece-
deret in absentia sacerdotis dormien-
do, aut alio quovismodo morte subita per-
tenuis, idem finaliter salvaretur acerbissi-
ma pena purgatorii mediante. **E**x quo
notandum et salubre consilium elicitur, ut christi-
anus quilibet singulis diebus bis aut se-
mel sero et de mane aut saltem festis die-
bus redeat ad cor suum, conscientiam exami-
nans, an tres premissas veritates proferre
valeat cum cordis sinceritate, et si sic,
tunc intra statum salutis se esse confidat, quod
si eas pura mente sateri non valet obsta-
te voluntate peccandi quam actualiter dele-
ctatur, aut in quo proposito quo quis oc-
casionem peccatorum vitare renuit, quem-
admodum illi qui peccatis carnalibus
mersi resurgere nolunt, aut usuras su-
as, aut iniustas mercationes et lucra
continuant, vel iniuste retinent alienum
quicquid alterius odio vel vindicte deside-
rio flagrantes in nocendi proposito perse-
rant, certissime sciunt habere et perire non epum
aut papam eos absolvi posse, quod talibus
salutare consilium debet, ut per se ipsos
vel alios bona que poterunt operari orando
vel elemosinas dando, quod deus eorum cor-
da illuminet et ad bonum dirigat et per-
tinet, hec cancellarius. **S**ed quomodo contritio est
habenda de venialibus? **R**espondeo. **T**ho. in. l.iii.
dist. xvij. quod ad deletionem venialium non
exigit actualis contritio de omnibus, nec

sufficit habitualis contritio per deletionem
omnium semper. sed sufficit media contritio
scilicet quorundam displicentia in spirituali, nisi
quis in deum feruere ferretur, ubi per
tunc sibi simpliciter omnia sua displice-
rent venialia, tunc oportet semper quod ani-
mus nec simpliciter nec explicit illi ve-
niali inhereat, quod sibi vult dimitti, ali-
as voluntas curia esset, hec intellige quod
ad reatum peccati, sed de pena plus minus
dimittit secundum quod plus dolet vel aptius de-
uorum remedium suscipit, ut aquam be-
nedictam, disciplinam, et alia huius-
modi.

Capitulum. ix.

Confessio est secunda pars peniten-
tie, de qua tria sunt videnda.
Primo quod eius fructus seu effe-
ctus. Secundo quod quilibet, et qualiter
sit confitendus. Tercio de confessionis ge-
neralis effectibus et proprietatibus. **P**rimo
ad primum notandum secundum **T**ho. et
Sco. et **B**onaventuram, dist. xvij. articulo. quod no-
ne sunt effectus confessionis et sacramen-
talis absolutionis. **P**rimus est magnus
meritum confitentis et fuga transgressionis
istius precepti. De quo in hoc precepto christus
ait **I**oh. xx. Quorum remisistis pecca-
ta remittuntur eis. Obedit etiam quod hoc
preceptum ecclesie, quorum preceptorum transgre-
ssio est grave peccatum. **S**ecundo valet ad
augmentum gratie si quis prius eam habuit.
Tercio valet ad gratie nove infusionem si
ea prius caruit, facitque de attrito peccato
Si enim dolor attritionis penitentiae non
fuit sufficiens dispositio ad contritionem,
tunc confessio et absolutio ei superaddita
suppleret eius defectum, dummodo peni-
tens ipse tunc non ponat obices gratie per com-
missionem actualis peccati mortalis. **Q**uar-
to confessio et absolutio infinite longam pe-
nam inferni et acerbam valde mutant in tem-
poralem penam et purgatorium, et hoc facit
confessio et absolutio habite in proposito
etiam antequam homo confiteretur scilicet quando contritus